

Boekbespreking

[902 (492)]

De Sijsselt, een bijdrage tot de kennis van de Veluwe bosgeschiedenis. J. F. van Oosten Slingeland. Proefschrift Wageningen, 1958, 142 blz., 9 tabellen, 21 afbeeldingen en 5 kaarten.

Van Oosten Slingeland heeft aan de hand van de archieven van het door hem zelf beheerde landgoed Kernhem, alsmede door raadpleging van het Rijksarchief te Arnhem en enkele andere bronnen, een beeld samengesteld van de bosgeschiedenis van de Sijsselt. Daarmede is uit een reeks van dorre feiten een levendig geheel tot stand gekomen, dat niet alleen van betekenis is voor dit ruim 300 ha grote deel van het onder Ede gelegen landgoed Kernhem, doch dat tevens onze inzichten in de Nederlandse bosgeschiedenis verruimt.

De oudste stukken wijzen uit, dat de Sijsselt eertijds toebehoorde aan de graven, later hertogen van Gelre. In 1427 gaf Arnold van Gelre Kernhem in leen aan Udo den Boese; daarna werden er, meestal door uitsterving in mannelijke lijn, andere namen aan Kernhem verbonden. Van Arnhem, Van Wassenaer, Van Heeckeren en die van de tegenwoordige eigenaar W. F. C. H. Graaf Bentinck en Waldeck Limpurg. Niet alleen de eigenaren, ook de — eveneens beschreven — rentmeesters en boswachters hebben hun stempel in de loop der tijden op het landgoed gedrukt (hoofdstuk I).

Ongetwijfeld is de grootste invloed uitgegaan van de bewoners van het gehucht Maanen (ten W. van het tegenwoordige station Ede—Wageningen), die in 1427 reeds eeuwenoude gebruiksrechten hadden om plaggen te maaien voor de mestbereiding en schapen te weiden (hoofdstuk II). Deze gebruiksrechten hebben tot 1884 het wel en wee van de bossen beheerst, doch merkwaardig genoeg heeft het bos, dank zij de bosbouwer, in deze strijd gezegevierd. Dit blijkt uit de hoofdstukken III en volgende, waarin de bosexploitatie en de bosaanleg van hakhout, groveden en overige houtsoorten worden behandeld.

Vanouds bestond de Sijsselt uit heide en hakhout. Het hakhout voorzag in de behoefte aan brandhout en de verjaging ervan werd door de schapen bemoeilijkt, zodat het uiteindelijk als een ijl struikbos wordt beschreven. De woeste grond ging door het voortdurend maaien van plaggen in hoedanigheid achteruit, des te sterker naarmate deze dichter bij Maanen was gelegen, terwijl de hoefslag van de schapen verstuuving in de hand werkte.

Graaf van Wassenaer brengt in 1769 een ommekeer tot stand door een periode van nieuwe aanplant van hakhout in te luiden en tevens door grovedennenbossen aan te leggen. Hierdoor was er in 1832 al meer dan 100 ha dennenbos in de Sijsselt. Daarna valt de groveden, enerzijds vanwege ernstige schade door de gestreepte dennerups en anderzijds ten gevolge van de toenemende vraag naar looibast, tijdelijk in ongenade. In 1874 werd, onder invloed van de opkomst van de mijnen en van de afnemende vraag naar brandhout, de groveden in ere hersteld. Later komen daar dan nog bij de lariks en de douglas, terwijl een oudere poging om de beuk in te voeren minder geslaagd bleek te zijn.

Dank zij de uitstekende documentatie blijkt duidelijk, hoe sterk de economische omstandigheden van invloed zijn geweest op de ontwikkeling van het Sijsseltse bos. Het door Slingeland bijeengebrachte cijfermateriaal zou zich zelfs zeer goed lenen voor historische kostprijsberekeningen, eventueel gecorrigeerd op de veranderende koopkracht van het geld. Dat dit niet is geschied kunnen wij de schrijver moeilijk euvel duiden. Zo kunnen we goed waarden, dat hij de geschiedenis van na 1924 buiten beschouwing heeft gelaten.

Het proefschrift is op prettige en heldere wijze geschreven en ook typografisch goed verzorgd. Duidelijk toont Van Oosten Slingeland het grote belang van een goede vastlegging van zelfs ogenschijnlijk onbelangrijke gebeurtenissen op een landgoed en een nauwgezette bijhouding van de boeken aan. Het hoeft ons dan ook niet te verbazen onder zijn stellingen deze aan te treffen: „Het belang van een bosbedrijfsregeling is niet zo zeer gelegen in de planning, als wel in de documentatie“.

Van Soest.